

Forfatter: Aarestrup, Emil

Titel: Udvalgte digte

Citation: Aarestrup, Emil: "Udvalgte digte", i Aarestrup, Emil: *Udvalgte digte*, udg. af Dan Ringgaard , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1999, s. 315.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-aarestrup07val-shoot-idm139875152623120/facsimile.pdf> (tilgået 27. juli 2024)

Anvendt udgave: Udvalgte digte

Ophavsret: Udgiver har den fulde ophavsret.

Dog kan værket gengives i det omfang som det følger af ophavsretsretlige undtagelser om citat, kopiering til privat brug mv. Desuden kan der ske kopiering til undervisningsbrug mv. i det omfang som det følger af aftaler indgået med Copydan og tilsvarende institutioner.

Nogle af værkerne i Arkiv for Dansk Litteratur er dog helt fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit.

Du kan finde hvilke værker fra Arkiv for Dansk Litteratur som er frie i [denne liste](#). Har du spørgsmål til benyttelsen af et værk, kan du kontakte udgiver: [Det Danske Sprog- og Litteraturselskab](#)

fordamper så kraftigt på varme dage, at dampene ved vindstille kan antendes over planten. – *Dryade*: dryas, slægt af rosenfam., vokser i arktiske, subarktiske og alpine områder; se også n.t.s. 118. – *Hibisk(en)*: hibiskus: har store åbne, enkeltstående blomster i stærke farver.

- 205 *Sværdlilie(n)*: iris: blomsten er blå, hvid el. gul med lodrette højblade og bagudkrummede ydre blade. – *Abe(n)*: lat. *nimulus*; også kaldet åben abeblomst pga. kronens åbne form. – *Negenauge*: el. negenøje: en lampret (fisk, der suger sig fast, typisk til sten), hvis gælleåbninger ligner øjne. – *Niagan*: flod på grænsen mellem USA og Canada med et stort vandfald. – *Posekigger*: toldkontrollør, i overført betydning en, der snager. – *rasende*: gal. – *Tistille*: om dameunderbukser, permissioner. – *Pernille*: evt. allusion til den geskæftige tjenestepige i Holbergs komedier.
- 206 *Humle*: slægt af hampfamilien, har en bitter smag og nedadstående blade, benyttes til ølbrygning.
- 207 *Dina(s)*: evt. forkortelse af lat. Diana (gr. Artemis), gudinde for jagt og kyskhed. – *ogsaa svæve*: end svæver. – *ziirligt*: her pynteligt, nydeligt. – *Arne(n)*: åbent ildsted, i overført betydning hjem. – *Leda* (...) *Sivnen*: se n.t.s. 201. – *Cypresser*: se n.t.s. 142.

Drankeren Barthold

Trykt første gang i *Odeum* II, 1839. En rettet renskrift findes i Aarestrups samling fra 1820 af håndskrevne digte (i SS kaldt »D 20«).

Digtformen er en romance, se n.t.s. 9.

209 *bog*: få på kredit.

210 *bmsten*: gået i stykker, bristet.

Digte efter 1838

Den Sovende

Trykt første gang i *Gara*, 1846.

213 *Huld(e)*: skøn, yndig. – *Ordensmykke*: orden, der bæres fx i en kæde om halsen.

Drømmen

Datering: 1837.

214 (*Kjortel)bræn*: kant, bort. – *Glavind*: lanse, spyd, evt. sværd. – *Judith*: i den apokryfe (dvs. af kirken ikke anerkendte) Judiths Bog i GT

bejrer Nebukadnesers feltherre Holofernes Judiths by Betulia. Judith vinder hans fortrolighed og hugger hovedet af ham med hans sværd, hvorefter hendes folk med held angriber lejren.

Kjære Ven! Jeg har faaet en Maneer ...

Digtformen er en makame, se n.t.s. 192.

- 215 *Kjære Ven*: Christian Petersen, urtekræmmer og Aarestrups livline til København. – *Maneer*: måde, vane. – *snart*: her nok: hurtigt. – *nart*: på en usædvanlig måde; også: behageligt. – *Art*: måde. – *det, der kommer fra Pressen*: Digte udkom midt i december 1837, jf. rimbrekets datering. – *maltraiteres*: behandles dårligt. – *Maculatur*: kasseret papir, ofte anvendt til indpakning. – *approbes*: godkendes. – *Spættninger*: springende, hoppende bevægelser. – *Spættninger*: udladninger. – *ecommandere*: anbefale. – *L'houbrethodet*: kortspil. – *Beskupperne*: bedragerne. – *Wintler*, Christian: se n.t.s. 80. – *Raphael* (1483-1520): ital. renessancemaler og -arkitekt; hovedværker: freskerne i Vatikanet, og en række Madonna-billeder, herunder »Den sextinske Madonna«, som Aarestrup kan have set i Dresden.
- 216 *Skammel*: fodskammel, hørende til Guds trone.

Tilegnelse

Grundformen dateret 1837.

216 *Allehaande*: et krydderi. – *Concha*: se n.t.s. 101.

Yndig er Ourebygaard i Sommerens blussende Skjonhed ...

Datering: 1839.

Versemalet er et elegisk distichon, se n.t.s. 156.

- 217 *Ourebygaard*: idag: Orebygård; baron Rosenorn-Lehns herregård på Lolland, hvor Aarestrup gjorde besøg de elleve år, han boede og praktiserede i Sakskøbing. – *i kjolende Skygger*: evt. allusion til Johannes Ewalds (da. digter, 1743-81) »Rungstedts Lyksaligheder. En Ode« (1775), 1. vers. – *gløgende*: her prægtige. – *Flor*: en stor mængde blomster. – *opklækket*: næret.
- 218 *Vina*: se n.t.s. 38. – *Floralis*: if. gr. og rom. mytologi blomstergudinde. – *lønlig*: hemmelig. – *Bann*: bralrende tale.

Min Ven – Christian Petersen ...

- 218 *Christian Petersen* (se n.t.s. 215) har på vegne af skuespillerparret N. P. og Anna Nielsen bedt Aarestrup om at skrive et digt til deres aftenunderholdning. – *heden og deden*: hid og did, frem og tilbage. –

Klitten fra Hveden: jf. Matt. 13,24-30 (ældre bibeloversættelse). – *pulsede Kammen*: måske ryste el. rode op i strittende hår. – *den belgiske Bank, falleerte*: gik bankerot: det belgiske bankvæsen var indtil 1849 i en notorisk elendig forfatning. – *naar Tid forlenes*: med tiden, egl. når der gives tid. – *Vexelbefaling(en)*: krav om indfrielse af gælds-brev. – *inmer*: altid.

- 219 *Hørlige*: lydige. – *Anpasse(tude)*: sandsynligvis: tilpasse. – *Bravombeltende*: som fremkalder bifald. – *Mellenstykke*: mellemkod. – *Prakker*: tigger. – *Urteboden*: købmandsbutikken. – *Nydelsesforvoldningen*: det, der (i ironisk forstand) forvolder, dvs. er årsag til nydelse. – *Hundreddalersedlene*: daleren konverteredes i 1875 til 2 kr.

Kjøbenhavnske Minder

If. Friis fra 1839.

- 220 *Bastioner*: fæstningsværker. – *Marmorkirke*: Frederikskirken: påbegyndt 1749, færdiggjort 1894, lå i den mellemliggende periode mere og mere hen som ruin. – *musgroet*: mosbegroet. – *Hallandsaa*: det nuværende Kongens Nytorv. – *Kongen*: formentlig Christian VII (konge 1766-1808); måske Frederik VI (konge 1808-39). – *Gammelholm*: del af Bremerholm (hvis anden del, Nyholm, var dannet ved opfyldning), tidl. en holm i sundet ml. Amager og København, adskilt herfra af et sejløb, »Dybets«, jf. den nuv. Dybengade. Her og på Nyholm lå flåden og skibsbyggerierne. – *den danske Flaade (...) saadne op*: i årene efter Københavns bombardement 1807 udvidedes flåden og dens anlæg på Holmen betragteligt. Bemærkningen kan gå på det nyttesløse heri.
- 221 *Buegang*: buegange af espaliers i den egentlige lysthave i Kongens Have. – *Herkules med Løven*: Det første af Herkules' (gr. Herakles) 12 arbejder (se n.t.s. 203) er hans kamp mod den nemeiske løve, som han kvalte. Statuen står i den såkaldte Herkulespavillon i Kongens Have. – *Pfennighausen*: på den tid et populært legebibliotek startet af boghandler Venninghausen. – *Koronato*: K. den Frygtelige, Overhoved for Bandiderne i Venedig: en *Røverhistorie*, oversat i 1803. – *fidtet*: fedtet. – *Charlottenborg (...) Gipsopfyldt (...) Laokoon*: Charlottenborg slot har siden slutningen af 1700-tallet huset Kunstakademiet, der bl.a. har benyttet det til udstillinger. Bygningen har muligvis i begyndelsen af 1800-tallet rummet en afstøbning af det hellenistiske kunstværk *Laokoongruppen* fra ca. 100 f.Kr. Værket, som menes udført af de rhodiske billedhuggere Athanodoros, Agesandros og Polydoros, ses i Vatikanets samlinger og er en frenstil-

ling af Laokoon og hans to sønner, der kvædes af to slanger. Beretningen om L. findes i Vergils (rom. digter, 70-19 f.Kr.) *Æneiden* 2,201-233. L. blev fremhævet af den ty. forfatter og kritiker G. E. Lessing (1729-81) som det bedste af de fra oldtiden bevarede kunstværker. – *Theatret(s)*: Det Kongelige Teater, opført 1748, afløst 1874 af den nuværende teaterbygning på Kongens Nytorv. – *Hospitalet(s)*: Frederiks Hospital (opført 1752) i Bredgade, hvor Aarestrups far døde af skorbug i 1808; nu Kunstindustrimuseet og Medicinsk-historisk Museum. – *Dyrelsdæk*: gummiharpiks, der benyttedes i lægevidenskaben. – *Bændorjen*: bære, her vel til transport af syge og døde. – *Jamischarmusik ved Vægten*: musik med slaginstrumenter, her formentlig livgarden.

- 222 *Glut*: her barn. – *Hønsal(ens)*: auditorium. – *Holger Danske Briller*: to nu forsvundne småsoer ved Norrefælled. – *Kongens Livcorps*: et studenterkorps. – *Gjødvad*: J. F. Gjødvad (1811-91), som 1837-39 var ansvarlig redaktør for *Kjøbenhavnsposten* (1827-56 og 1858-59), liberalismens ældste organ i dagspressen; bladet blev jævnligt beslaglagt. – *Vinde(tr)*: sør. – *Stambog*: bog, hvor venner skriver deres navn og evt. en hilsen el. et vers.

Kom, Gudsengel, stille Død ...

Datering: 1839.

- 223 *Tærepil(e)*: grædepil brugt på gravsteder. – *Tømeknuden*: jf. Matt. 27,27-31 og Mark. 15,16-20. – *Bøgret*: jf. Matt. 26,42, Mark. 14,36 og Luk. 22,42. Måske også allusion til Sokrates, som af athenenserne blev dømt til at drikke en dødbringende gift.

Til Kritikerne –

Datering: 1839.

- 224 *Tivoli*: Tivoli i København åbnedes først i 1843; men der fandtes forlystelsesparker af samme navn i bl.a. Paris, Berlin og Wien. – *Apollo*: se n.t.s. 159.

Paa en Dag, der er bestemt til Lykønskninger og Foræringer ...

Ms. har overskriften »Til Baronesse Rosenørn-Lehn, den 1ste Jan. 1840.« Rosenørn-Lehn: se n.t.s. 217. *Ourehygaand*.

Digtformen er en makame, se n.t.s. 192.

- 225 *Tordenkile*: if. gr. mytologi emblemet på Zeus' magt. – *Apollo's Pile*: se

n.t.s. 159. A.s pile siges at bringe en hurtig og blid død. – *udfundet*: her nok: fundet på. – *omdisputeret*: stridt om. – *fattes*: mangler.

Jeg føler Venskab for det Gamle ...

Datering: 1840.

Er Du en Christen? – spurgte du mig nylig ...

If. Friis fra 1838.

226 *Hvadeller*: eller. – *Glut*: barn el. ung pige. – *Distinction(en)*: skelnen, forskel. – *fast*: næsten.

227 *tvende*: to. – *catholske(e)*: her også i betydningen almindelig; evt. konnotation til forvirret, forstyrret.

Med Roser og Ranunkler

Datering: 1844.

O hvor smukt dette Landskabs Form i sit dæmrende Mørke ...

Datering: 1844.

Versemålet veksler mellem hexameter (se n.t.s. 151) og distichon (se n.t.s. 156).

228 *Rørdum(inens)*: se n.t.s. 90. – *Haugen(s)*: haven. – *Heliotrop(ens)*: lat. solvendt, tropisk-subtropisk prydblante med vanilleagrig duft; særligende.

Her rasler Skoven og her suser Sivet ...

Grundformen dateret 1848.

229 *Faun(en)*: satyr, se n.t.s. 25. – *Nymfhe(n)*: se n.t.s. 9. – *ikkum*: kun. – *Leda (...)* *Siamen*: se n.t.s. 201.

Naar jeg i Eenrum færdes ...

Datering: 1850.

230 *vanker*: vandrer. – *Psychevingen*: se n.t.s. 128. – *Dantes Beatrice*: forfatteren i Dante Alighieri (ital. digter, 1265-1321): *La Divina Commedia* (ca. 1307-20, da. *Den guddommelige komedie*,) møder i værkets 3. del sin ungdoms elskede B. ved porten til Paradis; herfra fører hun ham til den højeste salighed. – *Fordulgr*: forhekset; også skjult.

Man har Sagn om Borgtapeter ...

Datering: 1851.

SS gengiver fire versioner af digtet, her er den tredje valgt. Forlegget er

319

Heinrich Heines (se n.t.s. 158) »Geoffroy Rudel und Melisande von Tripoli« (*Romanzero*, 1851), som Aarestrup har oversat, jf. SS bd. 5, s. 150-152.

231 *Cabmet(tet)*: lille værelse. – *Atlas(sløbet)*: atlask; se n.t.s. 100.

232 *Billedværker*: billedudsmykning, billedkunst; evt. konnotation til skin, noget, der kun er billede. – *Sympathie(s)*: gensidig, ofte skjult forbindelse i naturen (jf. n.t.s. 175); også fornemmelse af at stemme overens med en anden. – *Larve*: genfærd, spøgelse; også forstillelse; også første livsstadie hos insekter. – *a rivvederla*: ital. arrivederla; hoflighedens form af på gensyn.

Du var henrivende paa Borneballet ...

Grundformen er dateret 1852.

233 *myrtevandne*: se n.t.s. 141. – *Lilie(ns)*: symbol på renhed, jomfruelighed. – *Muse*: se n.t.s. 49.

Min elskte Viv ...

Datering: 1852.

233 *nitt Kir*: vedvarende, heftig strid. – *da øines vi*: så ses vi. – *Hjulenes drivende Fart*: der er tale om en hjuldamper. – *Huld(e)*: skon, yndig.

234 *Emilie*: Aarestrups datter.

Udaterede digte

237 *Eivuld*: se n.t.s. 217. – *Paa Sengen*: evt. allusion til Ewalds digt »Da jeg var syg«. – *Orhølschlåger*, Adam: se n.t.s. 29. – *Skjald(e)*: oldnordisk digter, benyttet med forkærlighed af og om guldalderens digtere. – *Drapa*: oldnordisk digt om heltebedrifter; allusion til Oehlenschlägers *Hæge* (1814), underafdelingen »Frodes Drapa«. – *Bøggesen*, Jens (1764-1826): da. digter. – *Grundtvig*: se n.t.s. 162. – *Ruener(nu)*: oldgermanske skrifttegn indskåret i træ eller sten, i folkeviseerne tillagt magiske kræfter. – *Bautasteen*: oldnordisk mindesten for de døde. – *Saavidt (...)* *tunget*: egentlig overalt, hvor Danmark hæver sig rundt og aflangt; tunget må her henvises til halvø. – *Efternugget*: efterlyden, genlyden.

Som i en hellig Dødskamp ...

Trykt første gang i *Illustreret Tidende*, 1900.

Sul. s. 136 og 157.

320